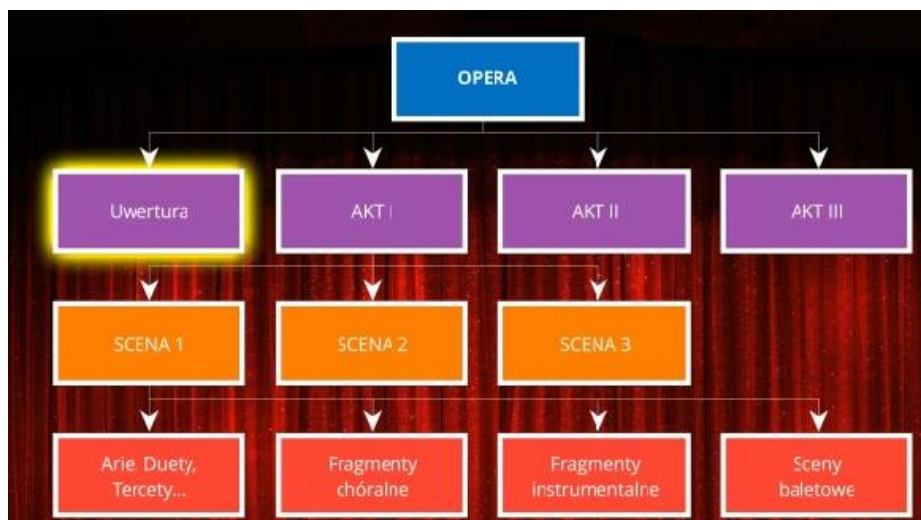

Formy muzyki scenicznej – opera

Różne dziedziny sztuki mogą łączyć się tworząc kompilację artystyczną w postaci uniwersalnej i zrozumiałej dla każdego formy przekazu. Doskonałym tego przykładem może być połączenie teatru i muzyki w postaci opery. Łączy ona w sobie grę aktorską ze śpiewem, muzyką i tańcem. Składa się z partii wokalnych, instrumentalnych, baletowych. Opera posiada długą historię, rozwijała się na przestrzeni epok i ceniona jest do dnia dzisiejszego.

Opera jest rodzajem **dziela scenicznego**. Występujący artyści śpiewają lub melodycznie recytują swoje wypowiedzi. Tekst przez nich wykonywany przedstawiający treść opery nazywany jest **librettem**.

Opera rozpoczyna się **uwerturą**, która jest orkiestrowym wstępem wykonywanym przy opuszczonej kurtynie, wprowadza słuchacza w nastój dzieła. Dalszą część dzieła stanowią **akty podzielone na sceny**. Składają się one między innymi z arii, duetów, tercetów, czy też fragmentów chóralnych lub baletowych. W operze znajdują się także **recytatywy** (posuwają akcję dramatyczną do przodu) oraz **arie** (opowiadają o uczuciach postaci).

W 1600 roku śpiewnie recytowany dramat nawiązujący do stylu antycznego przyczynił się do **powstania opery**. W późnych dziełach scenicznych Claudio Monteverdiego zauważalna była samodzielność warstwy muzycznej. Operę, w której nacisk kładziono na warstwę muzyczną odnaleźć można szczególnie w twórczości włoskich kompozytorów. Akcja dramatyczna stanowiła jedynie pretekst do podjęcia tematu dzieła, ponieważ na pierwszym planie były popisy wokalne śpiewaków.

W okresie klasycyzmu najbardziej reprezentatywna jest twórczość operowa **Wolfganga Amadeusza Mozarta**, jednego z największych geniuszy w historii muzyki, który pierwszą operę skomponował mając 12 lat. Spośród ponad 20 oper, które napisał, największe znaczenie mają **Wesele Figara**, **Don Giovanni** oraz **Czarodziejski flet**.

Gatunek opery był popularny również w XIX wieku. Na gruncie polskich największe zasługi w tym zakresie miał **Stanisław Moniuszko uważany za twórcę polskiej opery narodowej**. Jego najśłynniejsze dzieła to **Halka** i **Straszny Dwór**.

W romantyzmie opera rozwijała się także we Włoszech, gdzie tworzyli m. in:

Vincenzo Bellini [czyt. wincenzo]

Gaetano Donizetti [czyt. donicetti]

Gioacchino Rossini [czyt. gioakkino]

Giuseppe Verdi [czyt. dżozeppe]

Najważniejsze odmiany opery:

- opera seria, czyli poważna
- opera buffa, czyli komiczna o pogodnej treści
- operetka, czyli widowisko o lżejszej muzyce i treści, śpiewane, mówione i tańczone
- musical [czyt. muzikal], czyli współczesna odmiana operetki, z muzyką rozrywkową, często z elementami jazzu

Posłuchaj:

🎧 Georges Bizet – *Marsz torreadora* z opery *Carmen*

<https://www.youtube.com/watch?v=4DNGMoMNLRY>

Zwróć uwagę na budowę tego fragment: AABAACA1. Czy pamiętasz, jak nazywa się taka forma muzyczna?

🎧 Giuseppe Verdi - *Libiamo, libiamo* z opery *Traviata*

<https://www.youtube.com/watch?v=afhAqMeeQJk>

🎧 Wolfgang Amadeusz Mozart – aria *Królowej Nocy* z opery *Czarodziejski flet*

<https://www.youtube.com/watch?v=YuBeBjqKSGQ>

🎧 Stanisław Moniuszko - *Mazur* z opery *Straszny dwór*

<https://www.youtube.com/watch?v=FkLom9MxgZg>